

บทที่ 1

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการที่ยิ่งใหญ่ มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนทั้งสิ้น ดังที่ สายสุรี จุติกุล ได้กล่าวว่า "การศึกษาคือ การเรียนรู้ คนเราเกิดมาไม่ว่าจะอยู่ที่ใดก็ตาม ก็จะต้องเรียนรู้เพื่อให้มีชีวิตอยู่ต่อไปได้" การศึกษาจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งของการพัฒนาประเทศ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อสร้างเสริมแรงงานมนุษย์ที่มีคุณภาพสูงให้กับประเทศด้วยการให้การศึกษา จึงเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะการศึกษาคือ เครื่องมืออันสำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาประเทศในด้าน เศรษฐกิจ สังคม การเมือง หรือวัฒนธรรม การพัฒนาในด้านต่าง ๆ ต้องอาศัยคนเป็นปัจจัยสำคัญ และกำลังคนจะมีประสิทธิภาพเพียงใดขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา (ปีน มาลากุล 2518 : คำนำ) ด้วยการตระหนักถึงความจริงดังกล่าวนี้ รัฐบาลได้จัดให้มีการศึกษาระดับต่าง ๆ ส่งเสริมการศึกษาของพลเมืองและสร้างสรรค์ระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อพัฒนาคุณภาพของพลเมือง อันจะนำไปสู่การพัฒนาทางด้าน เศรษฐกิจ และสังคมนั่นเอง

การประถมศึกษาเป็นการศึกษาระดับเดียวที่รัฐบาลให้บริการแก่เยาวชนทุกคนในวัยเรียน และมีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพเยาวชนของชาติ การศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาภาคบังคับของประเทศ ที่มุ่งให้ประชาชนในชาติมีความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐานให้คงสภาพอ่านออกเขียนได้ คิดคำนวณได้ ประกอบอาชีพตามควรแก่วัยและความสามารถได้ และสามารถดำรงตนเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยที่มีกษัตริย์เป็นประมุข หน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการการประถมศึกษาส่วนใหญ่ของประเทศคือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ โดยมีโรงเรียนในสังกัด 31,250 โรงเรียน ครูประถมศึกษาจำนวน 335,215 คน และนักเรียนประถมศึกษาจำนวน 6,419,214 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ: 2528) จากจำนวนโรงเรียน ครู และนักเรียนในสังกัดดังกล่าว จะเห็นได้ว่า งานด้านการศึกษานั้น เป็นงานที่ครอบคลุมบุคลากรจำนวนมาก

ฉะนั้นในการดำเนินการจึงประสบปัญหา และอุปสรรคในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างมาก

หลังจากมีการประกาศใช้หลักสูตรการประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงทั้งแนวคิด โครงสร้าง เนื้อหาสาระ กระบวนการเรียนการสอน ตลอดจนการวัดและประเมินผล มีผู้สนใจติดตาม ศึกษาการนำหลักสูตรไปใช้ ได้พบปัญหา อุปสรรค หลายด้าน เช่น

ด้านการใช้หลักสูตร ปัญหาที่พบคือ ครูไม่ทำความเข้าใจกับหลักสูตร แม้ว่าหลักสูตรจะกำหนดให้โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ให้เด็ก หรือแม้แต่ได้กำหนดทิศทางในการสอนไว้ให้ครูแล้วก็ตาม แต่ก็ยังมีครูอีกจำนวนหนึ่งไม่ยอมทำความเข้าใจกับหลักสูตรเลย (วีระ เสาโกมุท : 2527) หลักการและจุดหมายของหลักสูตรเป็นอุดมคติยากเกินไปครูไม่สามารถแปรให้เป็นการปฏิบัติจริงได้ (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุโขทัย : 2527)

ปัญหาจากผู้บริหารคือครูใหญ่ยังไม่เข้าใจหลักสูตรและวิธีนิเทศครูผู้สอน ไม่มีเวลาและไม่ให้ความสนใจที่จะกระตุ้นให้ครูสนใจการสอนตามแนวหลักสูตร (สมพร สุทัศนีย์ 2525 : 206) สงบ พงศ์อารยะ และคณะ (2526 : 61-64) พบว่า ครูมีทัศนคติที่ดีต่อหลักสูตรแต่ไม่สามารถปฏิบัติตามแนวทางที่หลักสูตรกำหนดได้ครบถ้วน นอกจากนั้น สวัสดิ์ นิเทศวรวิทย์ (2525 : 25-26) พบว่า ครูไม่เข้าใจจุดหมาย โครงสร้างของหลักสูตร เพราะการทำความเข้าใจหลักสูตร เป็นเรื่องค่อนข้างยาก

ด้านการเรียนการสอน จากการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการสอนของครูที่ใช้หลักสูตรเก่าและหลักสูตรใหม่มีลักษณะไม่แตกต่างกันทางสถิติ (กรมวิชาการ 2524 : บทคัดย่อ) ครูเก่า ๆ บางคนไม่เห็นด้วยกับการสอนตามแนวหลักสูตรใหม่ จึงไม่สนใจที่จะเปลี่ยนแปลงวิธีสอน เพราะไม่แน่ใจว่าจะได้ผล (สมพร สุทัศนีย์ 2525 : 2506) ดังนั้นพฤติกรรมการสอนของครูประถมศึกษาส่วนใหญ่ จึงปฏิบัติในลักษณะยึดครูเป็นศูนย์กลาง (สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอภาษี 2528 : 108) ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของกรมวิชาการที่พบว่า ครูมีบทบาทในการเรียนการสอนเป็นส่วนใหญ่ (กรมวิชาการ 2524 : บทคัดย่อ) นอกจากนั้นการที่ครูไม่มีโอกาสสอนตามวิชาเอกที่เรียนมา เป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้ครูขาดคุณภาพในการสอน (สมพร สุทัศนีย์ 2525 : 197) จากการศึกษาปัญหาทางด้านคุณภาพของการประถมศึกษาในสังกัด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2525 : 86) ได้พบปัญหาด้านประสิทธิภาพของกระบวนการจัดการศึกษาว่า การจัดการเรียนการสอน และการประเมินผลไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่วางไว้ การจัดสื่อการเรียนการสอน การบริหาร การนิเทศ และการแนะแนวยังไม่เพียงพอและทั่วถึง

อนึ่ง จากการสำรวจ วิเคราะห์ ติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในเขตการศึกษา 12 ซึ่งประกอบไปด้วยจังหวัดต่าง ๆ 7 จังหวัดในภาคกลางด้านตะวันออก โครงการวิจัยและวางแผนพัฒนาการศึกษา (2524 : 52) พบว่า ในภาคตะวันออกมีอัตราการเข้าชั้นของนักเรียนสูงประมาณร้อยละ 9.5 จังหวัดที่มีการเข้าชั้นมากที่สุด ในภาคนี้ ได้แก่ จังหวัดปราจีนบุรี นครนายก และตราด ในจังหวัดตราดมีอัตราส่วนนักเรียนต่อครูเพียง 14.37 และมีความพร้อมของบุคลากรต่ำสุดคือ 31.99 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2524 : 104) ทางด้านสภาพปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนในเขตการศึกษา 12 พบว่า การติดตามการใช้หลักสูตรไม่ทั่วถึง ไม่ต่อเนื่องโดยสม่ำเสมอ ครูไม่ปฏิบัติราชการเต็มความสามารถ โรงเรียนขนาดเล็กการบรรจุครูคิดจากจำนวนนักเรียนทำให้ครูไม่ครบชั้นคุณภาพการเรียนการสอนจึงต่ำ นอกจากนั้นการขาดครูที่มีคุณภาพ ทำให้นักเรียนมีคุณภาพต่ำ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2525 ก : 173) ในการเรียนการสอนครูมักใช้วิธีการสอนแบบบรรยายและให้ค้นคว้า ครูขาดประสบการณ์ในการใช้วิธีสอนแบบต่าง ๆ (สำนักงานการศึกษาประถมศึกษาจังหวัดตราด : 2527) ในจังหวัดนครนายกปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กมีครูไม่ครบชั้น ครูหมดกำลังใจสอนไม่เต็มที่ คุณภาพการศึกษาจึงไม่ดีเท่าที่ควร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2525 ข : 2) ในจังหวัดชลบุรี ถึงแม้ครูได้รับการอบรมการสอนตามแนวหลักสูตรมาแล้ว แต่ครูมีปัญหาในด้านการใช้แผนการสอนและหลักสูตรแม่บท ครุ่นำผลการอบรมมาใช้้น้อยมาก (สัษณา สมเชื้อ, 2524 : 104) เนื่องจากสาเหตุการกระจายของครูไม่เหมาะสม ทำให้เกิดปัญหานักเรียนเข้าชั้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2525 ค : 65) ส่วนจังหวัดจันทบุรีมีอัตราการเข้าชั้น ป. 1 สูง เนื่องจากกระบวนการสอนของครูส่วนใหญ่ ไม่เป็นไปตามหลักสูตรและครูขาดความตั้งใจสอนอย่างจริงจัง การกระจายตามวุฒิและประสบการณ์ของครูไม่เสมอภาคกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2525 ง : 151)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า "ครู" เป็นผู้มีความสำคัญยิ่งในการนำหลักสูตรไปใช้ให้เกิดประสิทธิผลอย่างแท้จริง ครูเป็นตัวเอกของกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ส่วนผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ เป็นแต่เพียงตัวประกอบ การเพิ่มคุณภาพของคนตามหลักสูตรใหม่จะสำเร็จได้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับครูเป็นสำคัญ (มาลินี กุลมาตย์, 2522 : 37) และคุณลักษณะของครูมีส่วนช่วยสนับสนุนให้นักเรียนตั้งใจเรียน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2520 : 83) จากการตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนการสอนของครูซึ่งจะมีผลต่อคุณภาพของการจัดการประถมศึกษา เพราะหากครูประถมศึกษาสามารถจัดการเรียนการสอนได้ตรงตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรจะเกิดผลผลิตทางการศึกษาคือนักเรียนประถมศึกษาที่มีคุณภาพตามที่หลักสูตรต้องการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติจึงจัดให้มีโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษาชั้นมุงยกระดับคุณภาพของการประถมศึกษาด้วยการพัฒนาครูให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งให้มีคุณธรรม และตระหนักในภาระหน้าที่รับผิดชอบของการเป็นครูโดยการให้การฝึกอบรมครู โดยใช้สื่อประสม และใช้วิธีการฝึกอบรมทางไกลแก่ครูทุกภาคของประเทศ

หลักสูตรการฝึกอบรมครูประถมศึกษา ในโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษาเป็นหลักสูตรการฝึกอบรมระยะสั้น เน้นด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้สื่อทางไกล ประกอบด้วยสื่อประสมที่เป็นชุดอบรมด้วยตนเองจำนวน 20 เล่ม เป็นสื่อหลัก และสื่อเสริมประกอบด้วย เทปโทรทัศน์ และแผ่นโปร่งใส เพื่อให้ครูได้ศึกษาเนื้อหาสาระและฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง การจัดสัดส่วนมุ่งเน้นด้านคุณธรรม และการฝึกปฏิบัติมากกว่าการให้เนื้อหาความรู้โดยจัดลำดับความสำคัญของคุณธรรม การฝึกปฏิบัติและเนื้อหาในอัตราส่วน 3 : 2 : 1 ลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรเป็นวิธีการและเทคนิคทั่วไปของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งครูสามารถนำไปใช้สอนได้ในทุกกลุ่มประสบการณ์ วิธีการฝึกอบรมมีวิทยากรเป็นผู้ดำเนินการฝึกอบรม โดยอำนวยความสะดวกชี้แจงวิธีการศึกษาชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง ให้บริการด้านการจัดสื่อเสริมให้ครูได้ศึกษา ตลอดจนการจัดกิจกรรมสร้างเสริมคุณธรรมและกิจกรรมนันทนาการ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะต้องศึกษาชุดฝึกอบรมด้วยตนเองจำนวน 20 เล่ม พร้อมทั้งปฏิบัติกิจกรรมที่ระบุไว้ในชุดฝึกอบรม ภาพทัศน์ ภาพเคลื่อนไหว และนำไปทดลองฝึกปฏิบัติที่โรงเรียน ตามช่วงเวลาที่กำหนดไว้ 3 ช่วงคือ ช่วงที่หนึ่ง

ใช้เวลา 3 วัน ให้ครูศึกษาชุดฝึกอบรมประกอบสื่อเสริมที่จุดฝึกอบรม ช่วงที่สองใช้เวลา 4 สัปดาห์ ให้ครูนำแบบฝึกปฏิบัติในชุดฝึกอบรมไปปฏิบัติที่โรงเรียนของตน ช่วงที่สามใช้เวลา 2 วัน ให้ครูรายงานผลการฝึกปฏิบัติ และร่วมกิจกรรม ณ จุดฝึกอบรม ลักษณะการฝึกอบรมตามโครงการนี้มีลักษณะแตกต่างจากการฝึกอบรมครูที่จัดกันอยู่โดยทั่วไปหลายประการ เช่น ลดบทบาทของวิทยากรด้านการบรรยาย เนื้อหาให้เหลือน้อยที่สุด ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถศึกษาเนื้อหาสาระด้วยตนเองจากชุดฝึกอบรม ทำให้การฝึกอบรมสามารถจัดขึ้นได้พร้อม ๆ กันหลายจุด และทำได้อย่างกว้างขวางทั่วประเทศ โดยเนื้อหาสาระที่ต้องการให้ผู้เข้ารับการอบรมได้รับจะคลาดเคลื่อนน้อยที่สุด (วงศ์จันทร์ วิมลพิทยกุล, 2529 : 6) มีการนำเอาประสบการณ์จากการปฏิบัติงานมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการฝึกอบรม มีกิจกรรมต่าง ๆ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ปฏิบัติ เกิดการตื่นตัวตลอดเวลา

เนื่องจากโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษาปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษาทั่วประเทศ ก่อนที่จะมีการฝึกอบรมได้มีการจัดฝึกอบรมนำร่องขึ้น 6 จุดอบรมตามภาคภูมิศาสตร์ ได้แก่ ภาคเหนือที่จังหวัดพะเยา ภาคกลางที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ภาคตะวันตกที่จังหวัดกาญจนบุรี ภาคตะวันออกที่จังหวัดฉะเชิงเทราที่จังหวัดอุดรธานี ภาคใต้ที่จังหวัดสงขลา และภาคตะวันออกที่จังหวัดชลบุรี จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการฝึกอบรมนำร่องสรุปได้ว่า รูปแบบและกระบวนการฝึกอบรมจะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับความรู้ที่น่าพอใจ กระบวนการฝึกอบรมรูปแบบนี้สามารถใช้ได้อย่างเหมาะสมกับทุกภูมิภาคของประเทศไทย

โครงการฝึกอบรมโดยทั่วไป จะเกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุดได้ต้องมีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ ความจำเป็นของการฝึกอบรม การดำเนินการฝึกอบรม และการประเมินการฝึกอบรม ดังนั้น เมื่อโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษาได้มีการจัดดำเนินการขึ้นทั่วประเทศ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะประเมินโครงการฝึกอบรมครูตามโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา และเนื่องจากสภาพปัญหาเกี่ยวกับครู ผู้นำหลักสูตรไปใช้ในเขตการศึกษา 12 ดังกล่าวมาแล้ว จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะมีการประเมินการฝึกอบรมครูตามโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา เพื่อศึกษาการนำความรู้จากการฝึกอบรมไปใช้ และพฤติกรรมของครูภายหลังการอบรมซึ่งมีผลต่อการจัดการเรียนการสอนในเขตการศึกษา 12

หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เนื่องจากโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษาถือว่าครูประถมศึกษาโดยส่วนใหญ่มีประสบการณ์ด้านการสอนตามหลักสูตร และมีความรู้ด้านเนื้อหาและวิธีสอนอยู่แล้ว แต่ส่วนใหญ่ครูมิได้นำไปปฏิบัติ การฝึกอบรมจึง เน้นด้านคุณธรรมและการฝึกปฏิบัติ เป็นสำคัญ ซึ่ง เชื่อว่าถ้าครูได้รับการปลูกฝังคุณธรรมแล้วจะ เกิดความสำนึกในหน้าที่ของครู (เทียน เขียวภักดี, 2529 : 6) ผู้วิจัยจึงมุ่ง เน้นการประเมินคุณธรรมของครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 12 ด้วย ทั้งนี้เพราะครูคือผู้นำทางวิญญาณของศิษย์ (พุทธทาสภิกขุ, 2527 : 94) ดังนั้นหากว่าครูวางตนไว้ในทางที่ถูกที่ควร ที่เหมาะ ที่งาม ก็จะสามารถสอนคนอื่นได้โดยสมบูรณ์ (อำไพ สุจริตกุล, 2522 : 12) ครูจึง เป็นผู้ให้ความรู้ทางวิชาการและเป็นผู้ถ่ายทอดวัฒนธรรม อบรมสั่งสอนให้ผู้เรียนมีวัฒนธรรมและจริยธรรมอันดีงาม เพื่อให้เยาวชนมีคุณภาพและประสิทธิภาพเหมาะสมที่จะช่วยให้ประเทศพัฒนาต่อไปข้างหน้า

นอกจากการประเมินโครงการฝึกอบรมครูตามโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 12 แล้ว ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษามีปัญหาในการใช้หลักสูตรอันเกิดจากเอกสารหลักสูตร เช่น การจัดส่งเอกสารประกอบหลักสูตร เช่น คู่มือครู แผนการสอน หนังสือพิมพ์เรียน และ เอกสารประเมินผล โรงเรียนมักได้รับล่าช้า (กรุงเทพมหานคร, 2523) คู่มือครู แผนการสอนที่แจกให้โรงเรียนมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอกับการใช้ (ศูนย์พัฒนาหลักสูตร, 2525) ดังนั้นเมื่อครูขาดเอกสารคู่มือ ที่จะช่วยให้ครูดำเนินการสอนไปได้ถูกต้อง ครูจึงมีความรู้สึกคับข้องใจ ขาดความมั่นใจ และมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการสอนตามหลักสูตร (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2529 : 103) ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการใช้เอกสารหลักสูตรของครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 12 เพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนในเขตการศึกษา 12 ต่อไป

เมื่อสิ้นสุดโครงการนำร่อง 6 ภาคภูมิศาสตร์ทั่วประเทศได้มีการปรับปรุง และนำโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษาออกดำเนินการทั่วประเทศ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะประเมินผลการฝึกอบรมร่วมกับคณะผู้วิจัย ซึ่งจะร่วมกันประเมินผลการฝึกอบรมใน 6 เขตการศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยจะประเมินผลการฝึกอบรมครูตามโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา ในด้านกระบวนการฝึกอบรม พฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของครู และพฤติกรรมด้านคุณธรรมของครู รวมทั้งศึกษาสภาพการใช้เอกสารหลักสูตรของครูภายหลังการฝึกอบรมใน เขตการศึกษา 12

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินกระบวนการฝึกอบรมตามโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 12
2. เพื่อประเมินพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนและพฤติกรรมด้านคุณธรรมของครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 12 ภายหลังจากการฝึกอบรม
3. เพื่อศึกษาสภาพการใช้เอกสารหลักสูตรของครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 12 ภายหลังจากการฝึกอบรม

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการประเมินการฝึกอบรมครูประถมศึกษาตามโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 12 ปีการศึกษา 2529 ในเรื่องต่อไปนี้

1. การประเมินกระบวนการฝึกอบรมด้านการเตรียมการและการดำเนินการฝึกอบรม
2. การประเมินการนำความรู้ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไปใช้ ภายหลังจากการฝึกอบรม 4 เดือน ประเมินเฉพาะด้านปริมาณการจัดกิจกรรม
3. การประเมินคุณธรรมของครูภายหลังจากการฝึกอบรม 4 เดือน
4. การศึกษาพฤติกรรมของครูภายหลังจากการฝึกอบรม 5 เดือน ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและคุณธรรมของครู
5. การศึกษาสภาพการใช้เอกสารหลักสูตรของครูประถมศึกษาภายหลังจากการฝึกอบรม

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การประเมินกระบวนการฝึกอบรมครูประถมศึกษาในงานวิจัยนี้ผู้ประเมินได้ประเมินตามหลักฐานและพฤติกรรมที่สังเกตได้

2. การแสดงพฤติกรรมและการปฏิบัติงานด้านการเรียนการสอนและด้านคุณธรรมภายหลังการฝึกอบรมของตัวอย่างประชากร เป็นไปตามสภาพที่เป็นจริงแม้จะมีผู้วิจัยเข้าไปสังเกตพฤติกรรมอย่างมีส่วนร่วม ตลอดระยะเวลา 4 เดือน

คำจำกัดความ เชิงปฏิบัติการ

การประเมินการฝึกอบรมตามโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา หมายถึง

1. การประเมินกระบวนการฝึกอบรมครูประถมศึกษา
2. การประเมินพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนการสอน
3. การประเมินพฤติกรรมด้านคุณธรรมของครู

โครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการฝึกอบรมทางไกลแก่ครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จำนวน 379,374 คน ในปีการศึกษา 2529 โดยจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นคุณธรรม ทักษะ และความรู้ และใช้สื่อประสมได้แก่ ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง ภาพทัศน์ ภาพเคลื่อนไหว และแผ่นโปร่งใสประกอบการฝึกอบรม

กระบวนการฝึกอบรม หมายถึง ทุกขั้นตอนของการฝึกอบรม ตั้งแต่ การเตรียมการฝึกอบรม การดำเนินการฝึกอบรม และการประเมินผล

ผู้เข้ารับการฝึกอบรม หมายถึง ครูใหญ่ และครูทุกคนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ปีการศึกษา 2529 ในเขตการศึกษา 12

พฤติกรรมของครูประถมศึกษา หมายถึง การกระทำของครูประถมศึกษาที่แสดงออก และสามารถสังเกตเห็นได้ในขณะรับการฝึกอบรม และขณะปฏิบัติการสอนภายในโรงเรียน

พฤติกรรมด้านคุณธรรมของครู หมายถึง การกระทำอันดีงามของครูที่แสดงออกต่อนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน รวมทั้งการปฏิบัติภารกิจด้านการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ 12 ประการคือ ความรับผิดชอบ ความอดทนอดกลั้น ความขยันหมั่นเพียรใฝ่รู้ใฝ่เรียน ความเมตตา กรุณา และเสียสละ ความซื่อสัตย์สุจริต ยุติธรรม ความประหยัด ความมี

เหตุผล ความสามัคคี ความมีระเบียบวินัย ความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงออกในสิ่งที่ถูกต้อง ความมีมนุษยสัมพันธ์ ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ซึ่งวัดได้จากการตอบแบบประเมินคุณธรรม การสัมภาษณ์นักเรียนและการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมของผู้วิจัย

ความพึงพอใจของครู หมายถึง ความรู้สึกของครูในด้านดีต่อการฝึกอบรมที่ได้จากการตอบแบบสอบถามเชิงประเมินค่า

ผู้ดำเนินการฝึกอบรม หมายถึง ผู้ปฏิบัติงานในการฝึกอบรมครูประถมศึกษาตามโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษาโดยทำหน้าที่จัดกิจกรรมให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวกแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม

พฤติกรรมด้านการจัดการเรียนการสอนของครู หมายถึง การกระทำของครูที่แสดงออกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร และกิจกรรมสนับสนุนการเรียนการสอน ซึ่งวัดได้จากการใช้แบบสังเกต การตอบแบบสอบถามของครู การสัมภาษณ์นักเรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมของผู้วิจัย

เอกสารหลักสูตร หมายถึง เอกสารต่าง ๆ ที่หน่วยงานทางการศึกษา ได้แก่ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำขึ้นเพื่อให้หลักสูตรเป็นไปตามเป้าหมายได้แก่ หลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร เช่น แนวการใช้หลักสูตร คู่มือการใช้หลักสูตร แผนการสอน คู่มือครู แบบเรียน แบบฝึกหัด ขั้ตรงาน หนังสือส่งเสริมการอ่าน หนังสืออ่านเพิ่มเติม และหนังสืออ่านประกอบเฉพาะของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

สภาพการใช้เอกสารหลักสูตร หมายถึง สภาพการใช้เอกสารหลักสูตรของครูประถมศึกษาในการดำเนินการใช้เอกสารหลักสูตรในการเตรียมการสอนและการจัดการเรียนการสอน ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับเอกสารหลักสูตร: การบริการเอกสารหลักสูตรและสภาพปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการศึกษาเอกสารหลักสูตร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. หน่วยงานที่รับผิดชอบได้ทราบผลการดำเนินการฝึกอบรมครูตามโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา เขตการศึกษา 12
2. ผลการประเมินการฝึกอบรมครูตามโครงการเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการปรับปรุงการบริหาร และการจัดการประถมศึกษาต่อไป